

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 8 juli 2019

808/2019

Lag om rättegång i förvaltningsärenden

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Denna lag innehåller bestämmelser om garantierna för rättsskydd och rättvis rättegång i rättegångar i förvaltningsärenden och i rättegångar som i övrigt gäller offentligrättsliga rättsförhållanden.

2 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på rättegången i de allmänna förvaltningsdomstolarna, vilka är högsta förvaltningsdomstolen och de regionala förvaltningsdomstolarna, inbegripet Ålands förvaltningsdomstol.

Dessutom tillämpas denna lag på rättegång i förvaltningsärenden i försäkringsdomstolen, marknadsdomstolen och arbetsdomstolen.

Denna lag tillämpas också i nämnder som inrättats för att handlägga besvärärenden, i enlighet med vad som särskilt föreskrivs om detta.

Vad som i denna lag föreskrivs om förvaltningsdomstolar ska också tillämpas på de domstolar och nämnder som avses i 2 och 3 mom. när de handlägger förvaltningsprocessuella ärenden.

Bestämmelser om handläggningen av besvär som anförs hos någon annan än en domstol eller en nämnd som inrättats för att handlägga besvärärenden finns i 3 a § i förvaltningslagen (434/2003).

3 §

Förhållande till annan lagstiftning

Om det i någon annan lag finns bestämmelser som avviker från denna lag, ska de bestämmelserna tillämpas i stället för denna lag.

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *myndigheter* statliga ämbetsverk och inrättningar, myndigheter i landskapet Åland, kommunala myndigheter, självständiga offentlighetsrättsliga inrättningar och andra som sköter offentliga förvaltningsuppgifter,

2) *laga kraft* att ett beslut av en myndighet eller förvaltningsdomstol är bestående så att ändring i beslutet inte längre får sökas genom ordinära rättsmedel därför att tiden för begäran om omprövning eller anförande av besvär har löpt ut, eller därför att omprövning av beslutet inte får begäras eller beslutet inte får överklagas genom besvär.

5 §

Jäv

En domare får inte handlägga ett ärende i en förvaltningsdomstol om domaren är jävig. Bestämmelserna om domarjäv tillämpas också på övriga domstolsledamöter, föredragande, protokollförare och dem som annars deltar i handläggningen av ett ärende.

På en förvaltningsdomstols domförhet i ett ärende som gäller domarjäv tillämpas vad som föreskrivs om domförhet i huvudsaken. Förvaltningsdomstolen får dock avgöra en jävsinvändning också om minst en lagfaren ledamot ingår i sammansättningen.

När det gäller jäv samt framställande och behandling av jävsinvändningar i en förvaltningsdomstol tillämpas i övrigt vad som i 2 kap. 13 § och 13 kap. i rättegångsbalken föreskrivs om domarjäv.

2 kap.

Besvär över förvaltningsbeslut

6 §

Förvaltningsbesluts överklagbarhet

Ett beslut genom vilket en myndighet har avgjort eller avvisat ett förvaltningsärende får överklagas genom besvär.

Ett beslut som endast gäller beredning eller verkställighet av ett ärende får inte överklagas genom besvär. En förvaltningsintern order om att utföra ett uppdrag eller vidta någon annan åtgärd får inte heller överklagas genom besvär.

7 §

Rätt att anföras besvär över förvaltningsbeslut

Besvär över ett förvaltningsbeslut får anföras av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet samt av den som har besvärsrätt enligt särskilda bestämmelser i lag. En myndighet får även anföras besvär över ett förvaltningsbeslut om överklagandet är behövligt med anledning av det allmänna intresse som myndigheten ska bevaka.

Ett beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning får överklagas genom besvär endast av den som har begärt omprövning. Om ett förvaltningsbeslut har ändrats eller upphävts vid omprövningen, får besvär över det beslut som fattats med anledning av begäran om omprövning anföras också av den som enligt 1 mom. har besvärsrätt i ärendet.

8 §

Besvärinstans i fråga om förvaltningsbeslut

Besvär över en myndighets beslut anförs hos den regionala förvaltningsdomstolen. Besvär över beslut som fattats vid statsrådets allmänna sammanträde anförs dock hos högsta förvaltningsdomstolen. I fråga om anförande av besvär hos andra förvaltningsdomstolar gäller vad som föreskrivs särskilt.

Besvär över ett beslut i ett ärende som ska underställas anförs hos den domstol eller myndighet som beslutet ska underställas.

9 §

Besvär över beslut av kommunala myndigheter, myndigheter i landskapet Åland och kyrkliga myndigheter

Bestämmelser om besvär över beslut av kommunala myndigheter finns i kommunallagen (410/2015).

Bestämmelser om besvär över beslut av Ålands landskapsregering och myndigheter som är underställda den samt över beslut av kommunala myndigheter på Åland finns i självstyrelselagen för Åland (1144/1991).

Bestämmelser om besvär över beslut av myndigheter inom den evangelisk-lutherska kyrkan och dess församlingar och kyrkliga samfälligheter finns i kyrkolagen (1054/1993). Bestämmelser om besvär över beslut av myndigheter inom den ortodoxa kyrkan och dess församlingar finns i lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006).

10 §

Behörig regional förvaltningsdomstol

Lokalt behörig är den regionala förvaltningsdomstol inom vars domkrets den myndighet som fattat förvaltningsbeslutet har sitt verksamhetsområde.

Om verksamhetsområdet för den myndighet som fattat beslutet finns i flera än en domkrets, är den regionala förvaltningsdomstol behörig inom vars domkrets myndigheten har sitt huvudsakliga verksamhetsställe. Om denna grund inte kan tillämpas, är den regionala förvaltningsdomstol behörig inom vars domkrets beslutet har fattats.

Om verksamhetsområdet för den myndighet som fattat beslutet omfattar hela landet, är den regionala förvaltningsdomstol behörig inom vars domkrets ändringssökanden har sin hemort. Om beslutet gäller en fastighet eller ett område är dock den regionala förvaltningsdomstol behörig inom vars domkrets huvuddelen av fastigheten eller området finns. Verksamhetsområdet för en myndighet anses omfatta hela landet också när Åland inte hör till dess verksamhetsområde.

Om ett beslut av en i 3 mom. avsedd myndighet gäller flera fastigheter eller områden som finns inom olika regionala förvaltningsdomstolars domkretsar, eller gäller flera personer eller sammanslutningar vars hemort finns inom olika regionala förvaltningsdomstolars domkretsar, är den regionala förvaltningsdomstol behörig inom vars domkrets myndighetens huvudsakliga verksamhetsställe finns. Om denna grund inte kan tillämpas, är den regionala förvaltningsdomstol behörig inom vars domkrets beslutet har fattats.

Om det i ett ärende inte finns någon regional förvaltningsdomstol som är behörig med stöd av 1–4 mom., är den behöriga regionala förvaltningsdomstolen Helsingfors förvaltningsdomstol.

808/2019

11 §

Gemensam handläggning i en regional förvaltningsdomstol av ärenden med sakligt samband

Oberoende av vad som föreskrivs i 10 § är en regional förvaltningsdomstol behörig att handlägga ett ärende som i sakligt hänseende hör till samma helhet som ett annat ärende som är anhängigt vid den förvaltningsdomstolen. Detta förutsätter att

1) den regionala förvaltningsdomstolen har saklig behörighet att handlägga ärenden som hör till den aktuella ärendegruppen,

2) en gemensam handläggning av ärendena är behövlig av något särskilt skäl, och

3) en gemensam handläggning av ärendena inte orsakar de delaktiga i rättegången oskälig olägenhet.

En regional förvaltningsdomstol får överföra ett ärende som omfattas av dess behörighet till en sådan regional förvaltningsdomstol som avses i 1 mom. efter att ha kommit överens om saken med den mottagande domstolen. Innan ärendet överförs ska de delaktiga i rättegången höras.

Ett beslut om överföring får inte överklagas genom besvär.

12 §

Grundbesvär

På grundbesvär tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om besvär, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag.

3 kap.

Anförande av besvär

13 §

Anförande av besvär och besvärstid

Besvär får anföras på den grunden att beslutet strider mot lag.

Besvär ska anföras skriftligen inom 30 dagar från delfäendet av beslutet.

Bestämmelser om anförande av besvär finns dessutom i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). Bestämmelser om beräkning av tidsfrister finns i lagen om beräkning av laga tid (150/1930).

14 §

Inlämnande av besvär

Besvär ska inom besvärstiden lämnas till den förvaltningsdomstol som är behörig, om det inte särskilt föreskrivs att besvären ska lämnas till en myndighet. Om besvären har inkommit till den behöriga domstolen inom besvärstiden, ska besvären dock inte avvisas på den grunden att de enligt lag borde ha lämnats till en myndighet.

Den som är intagen på en sluten anstalt får inom besvärstiden även lämna besvären till den som förordnats att sköta denna uppgift i anstalten, eller till chefen för anstalten. Denna person ska utan dröjsmål sända besvären till den behöriga domstolen eller myndigheten.

15 §

Besvärens innehåll

I besvären ska följande anges:

1) det beslut i vilket ändring söks (*det överklagade beslutet*),

- 2) till vilka delar ändring söks i beslutet och vilka ändringar som yrkas (*yrkandena*),
- 3) grunderna för yrkandena,
- 4) vad besvärsrätten grundar sig på om det överklagade beslutet inte avser ändringssökanden själv.

I besvären ska dessutom ändringssökandens namn och kontaktuppgifter uppges. Om talan förs av ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud, ska också dennes kontaktuppgifter uppges. Medan besvären är anhängiga ska förvaltningsdomstolen utan dröjsmål underrättas om ändringar i kontaktuppgifterna.

Besvären ska också innehålla uppgift om postadress och eventuell annan adress till vilken handlingar som hänför sig till rättegången kan sändas (*processadress*). Om ändringssökanden har uppgett flera processadresser, kan förvaltningsdomstolen välja till vilken av dem den skickar de handlingar som hänför sig till rättegången.

När den som har begärt omprövning anför besvär över det beslut som fattats med anledning av begäran om omprövning, får denne lägga fram nya grunder för sina yrkanden. Ändringssökanden i fråga får framställa nya yrkanden endast om de grundar sig på förändrade förhållanden eller på omständigheter som ändringssökanden fått kännedom om efter det att tidsfristen för begäran om omprövning gått ut.

16 §

Bilagor till besvären

Till besvären ska följande fogas:

- 1) det överklagade beslutet med besvärсанvisning,
- 2) utredning om när ändringssökanden har fått del av beslutet, eller annan utredning om när besvärstiden börjat löpa,
- 3) de handlingar som ändringssökanden åberopar som stöd för sina yrkanden, om dessa inte redan tidigare har lämnats till myndigheten.

17 §

Verkan av en felaktig besvärсанvisning

Om ett beslut har överklagats med iakttagande av ett oriktigt förfarande på grund av att besvärсанvisning saknats eller besvärсанvisningen varit felaktig, ska besvären inte avvisas på denna grund.

Om besvären på grund av att besvärсанvisning saknats eller besvärсанvisningen varit felaktig har lämnats till fel förvaltningsdomstol eller myndighet, ska denna förvaltningsdomstol eller myndighet överföra besvären till den behöriga domstolen eller myndigheten. Ändringssökanden ska underrättas om överföringen.

18 §

Överföring av ett ärende

Om besvär av misstag har lämnats till en förvaltningsdomstol som inte är behörig att handlägga ärendet, kan domstolen överföra ärendet till den behöriga förvaltningsdomstolen eller myndigheten. Domstolen kan fatta ett särskilt beslut om överföringen. Ändringssökanden ska dock alltid underrättas om överföringen.

Överföringen förlänger inte besvärstiden.

Andra förvaltningsprocessuella ärenden

19 §

Inledande av andra förvaltningsprocessuella ärenden

Andra förvaltningsprocessuella ärenden än besvär och extraordinärt ändringssökande (*andra förvaltningsprocessuella ärenden*), inleds i en förvaltningsdomstol genom en skrivelse där följande ska anges:

- 1) yrkandet och grunderna för det,
  - 2) den myndighet, person, sammanslutning eller aktör yrkandet riktas mot.
- De handlingar som åberopas som stöd för yrkandet ska fogas till skrivelsen.

20 §

Förvaltningstvistemål

Den regionala förvaltningsdomstolen handlägger som förvaltningstvistemål en tvist

- 1) som enligt lag ska avgöras som förvaltningstvistemål,
- 2) som gäller offentligrättslig betalningsskyldighet,
- 3) som gäller något annat intresse eller någon annan rättighet eller skyldighet som har sin grund i ett offentligrättsligt rättsförhållande, eller
- 4) som gäller ett förvaltningsavtal.

Ett ärende handläggs dock inte som förvaltningstvistemål, om ärendet kan eller har kunnat avgöras genom ett förvaltningsbeslut eller ett beslut med anledning av grundbesvär.

21 §

Tid inom vilken förvaltningstvistemål ska inledas

En ansökan som syftar till att inleda en förvaltningstvist ska lämnas till den behöriga regionala förvaltningsdomstolen inom fem år från det att ärendet blev stridigt. En ansökan som gäller offentligrättslig betalningsskyldighet ska dock lämnas till den regionala förvaltningsdomstolen inom fem år från ingången av det år som följer på det år under vilket betalning har yrkats eller grunden för betalningsskyldigheten har uppkommit.

22 §

Behörig regional förvaltningsdomstol i förvaltningstvistemål

Ett förvaltningstvistemål ska handläggas av den regionala förvaltningsdomstol inom vars domkrets den person eller sammanslutning yrkandet riktas mot har sin hemort. Ett yrkande som riktas mot en juridisk person eller en enskild näringsidkare kan dock också handläggas av den regionala förvaltningsdomstol inom vars domkrets den juridiska personen eller näringsidkaren har sitt verksamhetsställe.

Ett yrkande som riktas mot staten, en kommun eller någon annan offentligrättslig juridisk person ska dock handläggas av den regionala förvaltningsdomstol inom vars domkrets den som framställt yrkandet har sin hemort. Ett yrkande som riktas mot en offentligrättslig juridisk person kan handläggas också av den regionala förvaltningsdomstol inom vars domkrets den myndighet som för den juridiska personens talan har sin hemort eller sitt verksamhetsställe.

Om det enligt 1 eller 2 mom. inte finns någon behörig regional förvaltningsdomstol i ett förvaltningstvistemål, ska ärendet handläggas av Helsingfors förvaltningsdomstol.

808/2019

23 §

Tillämpning av bestämmelserna om besvär

På andra förvaltningsprocessuella ärenden tillämpas i övrigt vad som i denna lag föreskrivs om besvär.

5 kap.

Rätt att föra talan samt anlitande av biträde eller ombud

24 §

Rätt att föra talan

Var och en har rätt att föra talan i egen sak, om inte något annat föreskrivs i lag.

25 §

Omyndigas talan

En omyndigs talan förs av den omyndiges intressebevakare, vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare, om inte något annat föreskrivs i lag.

Den omyndige har dock rätt att ensam föra sin talan i ett ärende som gäller sådan inkomst eller förmögenhet som han eller hon har rätt att råda över. En omyndig som har fyllt 18 år för själv ensam sin talan i ett ärende som gäller hans eller hennes person, om han eller hon kan förstå sakens betydelse. En minderårig som har fyllt 15 år och hans eller hennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare har rätt att var för sig föra talan i en sak som gäller den minderåriges person eller personliga fördel eller rättighet.

26 §

Intressebevakarens rätt att föra talan

En intressebevakare som har förordnats för en myndig ska vid sidan av huvudmannen självständigt föra talan i ärenden som hör till intressebevakarens uppdrag. Är intressebevakaren och huvudmannen av olika åsikt blir huvudmannens ståndpunkt avgörande, om han eller hon kan förstå sakens betydelse.

Om huvudmannens handlingsbehörighet har begränsats på ett annat sätt än genom omyndigförklaring, ska intressebevakaren ensam föra huvudmannens talan i ärenden som huvudmannen inte har rätt att besluta om. Intressebevakaren och huvudmannen för dock gemensamt talan i ärenden som de tillsammans ska besluta om.

27 §

Hörande av huvudmannen och av intressebevakaren eller vårdnadshavaren

Är hörande behövligt med hänsyn till huvudmannens intresse eller för att saken ska kunna utredas ska

1) huvudmannen höras, om talan förs av huvudmannens intressebevakare, vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare,

2) intressebevakaren, vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare höras, om talan förs av huvudmannen.

28 §

Förordnande av intressebevakare för en rättegång

Förvaltningsdomstolen kan medan en rättegång är anhängig förordna en intressebevakare för en part för rättegången, om parten på grund av försvagat hälsotillstånd eller av någon annan särskild orsak är oförmögen att bevaka sina intressen.

Domstolen ska förordna en intressebevakare för rättegången, om partens intressebevakare, vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare är jävig eller av någon annan orsak inte kan föra talan i ärendet.

Intressebevakarens förordnande gäller tills ärendet har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut, om inte domstolen bestämmer något annat. På intressebevakaren tillämpas vad som föreskrivs i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999).

29 §

Partssuccession

Om en part avlider under rättegången, träder den avlidna partens rättsinnehavare i partens ställe, om inte något annat följer av ärendets art.

Om rättegången gäller utövande av äganderätt eller någon annan rättighet och denna rätt under rättegången övergår till någon annan, träder den nya rättsinnehavaren i den ursprungliga rättsinnehavarens ställe, om inte något annat följer av särskilda skäl. Detsamma gäller situationer där partsställningen hör samman med äganderätt eller någon annan rättighet.

30 §

Ombud och biträden

De delaktiga i en rättegång får anlita ombud eller biträde. Ombudet eller biträdet ska vara advokat, offentligt rättsbiträde eller ett sådant rättegångsbiträde med tillstånd som avses i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd (715/2011). Ombudet eller biträdet kan dock också vara någon annan redbar myndig person som är lämplig och skickad för uppdraget, som inte är försatt i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats.

Den som är domare eller föredragande i en förvaltningsdomstol får inte uppträda som ombud eller biträde, utom i det fall att saken gäller någon av hans eller hennes i 13 kap. 3 § i rättegångsbalken avsedda närstående eller en sak som han eller hon eller hans eller hennes ovan avsedda närstående har del i. En tjänsteman får inte vara ombud eller biträde om detta strider mot hans eller hennes tjänsteplikt.

Den som står i ett i 13 kap. 3 § i rättegångsbalken avsett förhållande till den domare eller föredragande som handlägger ett ärende får inte heller uppträda som ombud eller biträde i ärendet. Detsamma gäller den som har deltagit i ärendets handläggning i en domstol eller myndighet eller där har uppträtt som ombud eller biträde för motparten. Om förvaltningsdomstolen märker att ett ombud eller biträde står i ett i 13 kap. 3 § i rättegångsbalken avsett förhållande till den domare eller föredragande som handlägger ärendet, ska domstolen underrätta ombudet eller biträdet om saken.

31 §

Förbud mot att uppträda samt förande av ett ärende till tillsynsmyndigheten

Om ett ombud eller biträde är olämpligt för sitt uppdrag, kan domstolen förbjuda honom eller henne att uppträda som ombud eller biträde i ett visst ärende. Huvudmannen ska underrättas om förbudet och ges tillfälle att skaffa sig ett nytt ombud eller biträde.

En domstol kan också förvägra ett ombud eller biträde rätten att under högst tre år vara verksam som ombud eller biträde vid den domstolen, om det finns skäl till detta. Om ett sådant beslut gäller en advokat, ett offentligt rättsbiträde eller ett rättegångsbiträde med tillstånd ska domstolen underrätta den tillsynsnämnd som avses i lagen om advokater (496/1958) om beslutet.

Om en advokat, ett offentligt rättsbiträde eller ett rättegångsbiträde med tillstånd på annat sätt handlar i strid med sina skyldigheter, kan domstolen anmäla detta till den tillsynsnämnd som avses i 2 mom.

32 §

Fullmakt för ombud

Ett ombud ska visa upp en skriftlig fullmakt.

Om inte förvaltningsdomstolen bestämmer något annat, behöver en skriftlig fullmakt dock inte visas upp, om

- 1) huvudmannen har befullmäktigat ombudet muntligen i domstolen,
- 2) samma person har uppträtt som ombud vid en tidigare handläggningsfas i förvaltningsförfarandet eller i domstol,
- 3) ombudet är advokat, offentligt rättsbiträde eller ett sådant rättegångsbiträde med tillstånd som avses i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd.

Om fullmakt saknas trots skyldighet att visa upp en sådan, ska domstolen ge ombudet tillfälle att visa upp den. Detta hindrar dock inte att handläggningen fortgår.

Ett ombud får inte utan huvudmannens samtycke på någon annan överföra en fullmakt som har utställts på en viss person.

33 §

Kontaktperson för ändringssökande

Om flera personer anför besvär tillsammans, kan det i besvären anges att en av dem är kontaktperson. Om ingen kontaktperson har angetts är den person som nämns först i besvärsskriften kontaktperson. Kontaktpersonen behöver inte visa upp fullmakt.

34 §

Ombuds och biträdens tystnadsplikt

Ett rättegångsombud eller rättegångsbiträde får inte olovligen röja en enskild persons eller en familjs hemlighet eller företagshemligheter som han eller hon har fått kännedom om

- 1) vid skötseln av ett uppdrag i anslutning till en rättegång,
- 2) vid lämnande av juridisk rådgivning som gäller huvudmannens rättsliga ställning vid förundersökning eller i någon annan handläggningsfas inför en rättegång,
- 3) vid lämnande av juridisk rådgivning som gäller inledande eller undvikande av rättegång.

Detsamma gäller tolkar och översättare som anlitas vid handläggningen av ärendet och sådana personer som deltar i skötseln av huvudmannens ärende samt sådana stödpersoner för omyndiga som avses i 68 §.

Till straff för brott mot tystnadsplikten döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen (39/1889), om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

Handläggning och utredning av ärenden

35 §

Processledning

Förvaltningsdomstolen ska svara för processledningen.

36 §

Handläggningssätt

Handläggningen av ett ärende i förvaltningsdomstolen är skriftlig och grundar sig på besvären samt det överklagade beslutet och övrigt rättegångsmaterial.

I ett ärende kan det också ordnas muntlig förberedelse, muntlig förhandling, syn eller inspektion.

37 §

Hur ett ärende utreds

Förvaltningsdomstolen ska se till att ett ärende som handläggs blir utrett. Förvaltningsdomstolen ska vid behov ge en part eller den myndighet som har fattat beslutet anvisningar om vilken tilläggsutredning som ska läggas fram i ärendet.

Förvaltningsdomstolen ska på eget initiativ inhämta utredning i sådan omfattning som en opartisk och rättvis behandling av ärendet samt ärendets art kräver.

Den som är part och den myndighet som har fattat beslutet ska sanningsenligt lägga fram utredning om grunderna för sina yrkanden. De ska medverka till utredningen av ärendet på det sätt som ärendets rättsliga natur kräver. Myndigheter ska vid rättegången på ett objektivt sätt beakta både allmänna och enskilda intressen.

38 §

Skyldighet att lägga fram utredning

Var och en är skyldig att infinna sig i domstolen för att höras samt att tillåta förrättande av syn eller att lägga fram sådana föremål eller handlingar som avses i 51 § för domstolen, om inte något annat föreskrivs i lag.

Om en person har skyldighet eller rätt att vägra vittna i domstol, får han eller hon emellertid inte åläggas att lägga fram en handling eller ett föremål eller att tillåta förrättande av syn för att lägga fram utredning om en omständighet som omfattas av tystnadsplikten eller tystnadsrätten.

39 §

Rätt att lägga fram utredning

Den som är part och den myndighet som har fattat beslutet har rätt att för förvaltningsdomstolen lägga fram all den utredning parten eller myndigheten önskar.

Domstolen kan lämna sådant material som uppenbart inte hänför sig till det aktuella ärendet utan avseende.

40 §

Komplettering av besvär och andra skrivelser

Om en besvärsskrift eller någon annan till förvaltningsdomstolen inlämnad skrivelse är bristfällig, ska förvaltningsdomstolen ge den som uppgjort skrivelsen tillfälle att komplettera den inom en skälig tid, om inte kompletteringen är onödig med tanke på handläggningen av ärendet. I begäran om komplettering ska det samtidigt anges på vilket sätt skrivelsen är bristfällig och vilka följder det kan få om den inte kompletteras.

41 §

Framställande av nya yrkanden

Efter att besvärstiden löpt ut får nya yrkanden framställas endast om de grundar sig på förändringar i förhållandena eller på omständigheter som ändringssökanden fått kännedom om först efter att besvärstiden löpt ut.

Efter att besvärstiden löpt ut får ändringssökanden framföra nya grunder till stöd för sina yrkanden, om inte saken därigenom blir en annan.

En part får dock under rättegången yrka på att verkställigheten ska förbjudas eller avbrytas eller att muntlig förhandling ska ordnas, yrka på ersättning för rättegångskostnader eller framställa andra biyrkanden i anslutning till rättegången.

42 §

Utlåtande av den myndighet som fattat beslutet

Den myndighet som har fattat beslutet ska på begäran av förvaltningsdomstolen ge sin redogörelse för ärendet, bemöta de yrkanden som de delaktiga i rättegången har framställt och grunderna för yrkandena samt yttra sig om den utredning som lagts fram.

Myndigheten ska på begäran av förvaltningsdomstolen till domstolen lämna de handlingar som beslutet grundat sig på och annan behövlig utredning.

Vite kan föreläggas för att säkerställa att skyldigheten uppfylls.

43 §

Hörande av andra myndigheter och sakkunniga

Förvaltningsdomstolen kan på eget initiativ begära ett utlåtande om en fråga som kräver särskild sakkunskap av någon annan myndighet än den som fattat beslutet eller av en enskild sakkunnig. Domstolen kan också höra en sakkunnig vid en muntlig förhandling. Domstolen kan också begära ett utlåtande av en sakkunnig som en delaktig i rättegången utser och som förvaltningsdomstolen anser det vara behövligt att höra.

En sakkunnig ska vara känd för redbarhet och skicklighet inom sitt område. Den som står i ett sådant förhållande till ärendet eller till en part att hans eller hennes opartiskhet äventyras får inte vara sakkunnig.

44 §

Hörande av parterna

Innan ärendet avgörs ska parterna ges tillfälle att framföra sin uppfattning om de yrkanden som de övriga delaktiga i rättegången har framställt samt om det övriga rättegångsmaterialet.

Ett ärende får avgöras utan att en part ges tillfälle att bli hörd, om besvären omedelbart avvisas eller de är uppenbart ogrundade eller om hörande annars inte krävs för att trygga en rättvis rättegång.

Det som föreskrivs i 1 och 2 mom. gäller också en myndighet som anfört besvär.

Bestämmelser om begränsningar i parternas rätt att ta del av rättegångshandlingar som inte är offentliga finns i 9 § i lagen om offentlighet vid rättegång i förvaltningsdomstolar (381/2007).

45 §

Tidsfrist för utredning

Förvaltningsdomstolen ska sätta ut en med hänsyn till ärendets art skälig tidsfrist, inom vilken ett bemötande eller annan utredning som domstolen begärt ska lämnas in.

Domstolen kan avgöra ärendet efter tidsfristens utgång även om den begärda utredningen inte har lämnats in. Detta ska meddelas när tidsfristen sätts ut.

46 §

Begränsning av utredning

När förvaltningsdomstolen anser att ett ärende blivit utrett, kan den sätta ut en med hänsyn till ärendets art skälig tidsfrist inom vilken de delaktiga i rättegången ska lämna in eventuellt tilläggsmaterial i ärendet. Om en delaktig ger in tilläggsmaterial efter utgången av denna tidsfrist, kan förvaltningsdomstolen lämna materialet utan avseende.

47 §

Muntlig förberedelse

Förvaltningsdomstolen kan ordna muntlig förberedelse för att klarlägga vilka omständigheter de delaktiga i rättegången är oeniga om i ärendet samt vilken utredning det kan läggas fram som stöd för yrkandena. Vid den muntliga förberedelsen hörs inte vittnen eller sakkunniga.

Om inte förvaltningsdomstolen anser det behövligt att en part är personligen närvarande vid den muntliga förberedelsen, kan domstolen kalla endast partens ombud till den.

Över den muntliga förberedelsen ska det upprättas ett protokoll där ärendet och de uppgifter som behövs för att specificera ärendet och de personer som deltagit i handläggningen antecknas.

48 §

Syn

Förvaltningsdomstolen kan förrätta syn för att utreda ett ärende. Vid syneförrättningen görs iakttagelser av fastigheter, landskap, konstruktioner och andra sådana objekt som inte utan svårighet kan hämtas till domstolen.

I utrymmen som används för boende av permanent natur får syn dock förrättas endast om det är nödvändigt för utredningen av ärendet.

Förvaltningsdomstolen ska kalla parterna och den myndighet som fattat beslutet till synen. Över syneförrättningen ska det upprättas ett protokoll där de uppgifter som behövs för att specificera ärendet och de personer som varit närvarande antecknas och där det redogörs för syneförrättningens förlopp. Syneobjektet ska fotograferas eller filmas, om det inte är onödigt.

På syneförrättningar tillämpas dessutom vad som i 62 § föreskrivs om kallande av delaktiga i rättegången till muntlig förhandling samt vad som föreskrivs i 17 kap. 38 § 2 mom. i rättegångsbalken.

49 §

Inspektion

Förvaltningsdomstolen kan i stället för syn förrätta inspektion på platsen för att konstatera fakta. Inspektion får inte förrättas i utrymmen som används för boende av permanent natur.

Parterna och den myndighet som fattat beslutet ska på förhand underrättas om inspektionen.

Över inspektionen ska det upprättas ett protokoll där de uppgifter som behövs för att specificera ärendet och de personer som varit närvarande antecknas och där det redogörs för inspektionens förlopp. Föremålet för inspektionen ska fotograferas eller filmas, om det inte är onödigt.

50 §

Förvaltningsdomstolens rätt att få uppgifter

Förvaltningsdomstolen har oberoende av sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt på begäran få alla sådana uppgifter och handlingar av en myndighet som är nödvändiga för att ett ärende ska kunna avgöras. Domstolen får förelägga en myndighet att tillhandahålla den utredning som behövs. Föreläggandet får förenas med vite.

51 §

Uppvisande av handlingar och föremål

Förvaltningsdomstolen får förelägga någon annan än en myndighet att till domstolen lämna in eller för domstolen visa upp en handling eller ett föremål som denne innehar, om handlingen eller föremålet kan antas ha betydelse som bevis i ärendet. Föreläggandet får förenas med vite.

På inlämnande av handlingar och föremål och uppvisande av dem för domstolen tillämpas dessutom vad som i 17 kap. 39 § och 40 § 2 mom. i rättegångsbalken föreskrivs om skriftliga bevis och om hämtande av föremål till domstolen.

52 §

Tolkning och översättning

Förvaltningsdomstolen ska ordna tolkning och översättning, om en person inte behärskar det språk som enligt språklagen (423/2003) ska användas i domstolen eller inte kan göra sig förstådd på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning och

1) den myndighet som har handlagt ärendet i en tidigare handläggningsfas har varit skyldig att ordna tolkning eller översättning med stöd av 26 § 1 mom. i förvaltningslagen eller någon annan bestämmelse,

2) domstolen som första instans avgör ett sådant förvaltningstvistemål eller annat förvaltningsprocessuellt ärende som har inletts av en myndighet, eller

3) personen ska höras muntligen.

Domstolen kan av särskilda skäl ordna tolkning och översättning också i andra situationer än de som avses i 1 mom.

I en rättegång får inte den vara tolk eller översättare som står i ett sådant förhållande till en part eller till ärendet att hans eller hennes tillförlitlighet till följd av detta kan äventyras.

Bestämmelser om rätten för den som använder finska eller svenska att få sådan tolkning och översättning som ordnas av en myndighet finns i språklagen. Bestämmelser om samernas rätt att använda sitt eget språk finns i samiska språklagen (1086/2003). Förvaltningsdomstolen ska också se till att medborgare i de övriga nordiska länderna får behövlig tolk-

och översättningshjälp i ärenden som handläggs vid domstolen, enligt vad som anges i konventionen mellan Finland, Danmark, Island, Norge och Sverige om nordiska medborgares rätt att använda sitt eget språk i annat nordiskt land (FördrS 11/1987).

53 §

Laga hinder

Laga hinder har den som på grund av sjukdom eller avbrott i den allmänna samfärdseln eller av någon annan därmed jämförbar orsak inte kan iaktta en tidsfrist som satts ut av en förvaltningsdomstol. Domstolen ska utan dröjsmål underrättas om laga hinder och om när sådant hinder upphör.

Om en part på grund av laga hinder inte kan infinna sig för att bli hörd eller iaktta någon annan tidsfrist som satts ut av förvaltningsdomstolen, ska domstolen skjuta upp ärendets behandling och sätta ut en ny tidsfrist.

Om en parts rättegångsombud eller biträde har laga hinder och det inte har varit möjligt att i tid få ett annat ombud eller biträde i hans eller hennes ställe, anses underlåtenhet att iaktta en av domstolen utsatt tidsfrist bero på laga hinder.

54 §

Tryggande av ordningen vid rättegången

Förvaltningsdomstolen ska svara för ordningen vid rättegången. Den som stör handläggningen kan avlägsnas från rättegångstillfället. Domstolen har rätt att få handräckning av polisen för att ordna rättegångstillfället och trygga ordningen vid rättegångstillfället.

Domstolen kan döma en person att betala en rättegångsbot på högst 1 000 euro. Rättegångsboten kan dömas ut om personen trots domstolens varning inte följer ordförandens instruktioner, om han eller hon yttrar sig på ett sätt som kränker domstolens anseende eller annars uppträder störande eller olämpligt vid rättegångstillfället.

En i 2 mom. avsedd rättegångsbot kan också dömas ut på grundval av att motsvarande skriftligt material lämnats in, om materialet trots domstolens varning kränker domstolens anseende eller annars är olämpligt.

Om en person har avlägsnats från rättegångstillfället, ska domstolen pröva huruvida handläggningen av ärendet trots det kan fortsätta.

55 §

Uppskattning av handläggningstiden

En förvaltningsdomstol ska på begäran lämna uppgift om den uppskattade handläggningstiden för ett ärende.

56 §

Tillämpning av viteslagen

På föreläggande och utdömande av vite för att säkerställa en rättegång tillämpas vad som föreskrivs i 2 kap. i viteslagen (1113/1990).

Muntlig förhandling

57 §

Ordnande av muntlig förhandling

Förvaltningsdomstolen ska ordna muntlig förhandling, om domstolen anser det vara behövt eller en enskild part framställer ett yrkande om det. Vid muntlig förhandling kan en part, den myndighet som fattat beslutet, vittnen och sakkunniga höras samt annan utredning tas emot.

Domstolen får trots en parts yrkande avstå från att ordna muntlig förhandling, om

- 1) partsställningen för den som yrkat muntlig förhandling baserar sig på medlemskap i en kommun eller någon annan sammanslutning,
- 2) domstolen redan har fått tillräcklig utredning om de fakta som är av betydelse för att den ska kunna avgöra ärendet, utan att det enligt domstolens bedömning kvarstår något rimligt tvivel om fakta,
- 3) det är möjligt att klarlägga fakta i ärendet på något annat sätt,
- 4) muntlig förhandling redan har ordnats i samma ärende vid en förvaltningsdomstol, eller
- 5) det annars med beaktande av ärendets art och betydelse för parterna samt kraven på en rättvis rättegång är uppenbart onödigt att muntlig förhandling ordnas.

Högsta förvaltningsdomstolen kan trots en parts yrkande avstå från att ordna muntlig förhandling också när ärendet gäller sökande av ändring i ett beslut av en förvaltningsdomstol och det inte behövs någon muntlig förhandling för utredningen av ärendet.

Den som framställer ett yrkande om muntlig förhandling ska uppge varför muntlig förhandling behöver ordnas och vilken utredning han eller hon avser lägga fram vid den.

Om ett sakkunnigutlåtande eller en skriftlig vittnesberättelse av privat natur åberopas i ärendet, ska muntlig förhandling ordnas för hörande av den sakkunnige eller vittnet endast om det behövs för utredningen av ärendet.

58 §

Beslut om muntlig förhandling

Förvaltningsdomstolen beslutar om ett yrkande om muntlig förhandling i samband med huvudsaken eller genom ett handlägningsbeslut.

Om förvaltningsdomstolen inte på yrkande av en part ordnar muntlig förhandling, ska parterna underrättas om detta. Parterna ska samtidigt ges tillfälle att skriftligt lämna tilläggsutredning. Underrättelse behöver inte lämnas, om besvären avvisas eller omedelbart avslås eller om en underrättelse av någon annan motsvarande anledning är uppenbart onödig.

59 §

Avgränsning av en muntlig förhandling

Förvaltningsdomstolen kan avgränsa en muntlig förhandling så att den endast gäller en del av ärendet, klarläggande av parternas uppfattningar, klarläggande av uppfattningen hos den myndighet som fattat beslutet eller mottagande av muntlig bevisning, eller på något annat motsvarande sätt.

60 §

Den muntliga förhandlingens förlopp

Vid en muntlig förhandling ska förvaltningsdomstolen

- 1) först presentera en sammanfattning av vad ärendet gäller,
- 2) höra parterna och den myndighet som fattat beslutet,
- 3) vid behov höra vittnen och sakkunniga samt ta emot annan utredning,
- 4) slutligen höra de delaktiga i rättegången om de omständigheter som framgått vid förhandlingen.

61 §

Åberopande av vittnen

De delaktiga i rättegången åberopar sina vittnen. Förvaltningsdomstolen kan också på eget initiativ utse vittnen.

Domstolen kan sätta ut en tidsfrist inom vilken de delaktiga i rättegången ska åberopa vittnen.

Domstolen beslutar om vilka personer som kallas att vittna.

62 §

Kallande av de delaktiga i rättegången

Till en muntlig förhandling ska förvaltningsdomstolen kalla de delaktiga i rättegången. Om den muntliga förhandlingen har begränsats på det sätt som avses i 59 §, behöver de parter vilkas närvaro är uppenbart onödig inte kallas.

Om den som kallats eller dennes lagliga företrädare uteblir från den muntliga förhandlingen, utgör detta inte hinder för ärendet behandling och avgörande.

En part eller partens lagliga företrädare kan kallas att personligen infinna sig vid den muntliga förhandlingen, om det behövs för utredningen av ärendet. Kallelsen får förenas med vite.

Om en part eller partens lagliga företrädare inte iakttar en kallelse som avses i 3 mom., och domstolen alltjämt anser att hans eller hennes personliga närvaro behövs, ska domstolen döma ut vitet och förelägga ett nytt högre vite. Vitet ska inte dömas ut om ärendet behandlas och avgörs trots personens frånvaro eller om frånvaron beror på laga hinder.

63 §

Kallande av andra personer för att höras

Förvaltningsdomstolen beslutar om att kalla sakkunniga och vittnen till en muntlig förhandling. Domstolen fattar dessutom beslut om kallande av sådana andra personer och myndigheter som den anser behövt att höra.

Förvaltningsdomstolen ska se till att de som avses i 1 mom. blir kallade. Domstolen kan även ge en delaktig i rättegången rätt att kalla en sakkunnig eller ett vittne.

Domstolen får kalla ett vittne till muntlig förhandling vid vite. På kallelse av vittnen tillämpas dessutom vad som i 17 kap. 62 och 64 § i rättegångsbalken föreskrivs om vite och hämtning av vittnen till domstolen.

64 §

Kallelsens innehåll

Kallelsen till en muntlig förhandling ska innehålla behövliga uppgifter om det ärende som handläggs och om de delaktiga i rättegången samt om tiden och platsen för den munt-

liga förhandlingen. Kallelsen ska dessutom innehålla information om följderna av frånvaro och om att den kallade utan dröjsmål ska underrätta domstolen om laga hinder och om när sådant hinder upphör.

Ett vittne och en sakkunnig ska i kallelsen också informeras om sin rätt att i förskott få ersättning för sina kostnader för resor och uppehälle, samt om att han eller hon inte är skyldig att infinna sig i förvaltningsdomstolen om förskottet inte på begäran har betalats.

65 §

Andra bestämmelser om kallelse

I fråga om kallelse iakttas i övrigt vad som i denna lag föreskrivs om delgivning. På kallelser tillämpas också vad som i 17 kap. 42 § i rättegångsbalken föreskrivs om kallelser som delges utanför Finland.

66 §

Vittnesjäv

Som vittne får inte höras parter och inte heller andra personer vars rätt, fördel eller skyldigheter det ärende som är föremål för rättegången direkt gäller, och inte heller en sådan persons lagliga företrädare.

Som vittne får inte heller höras en person som i samma rättegång för talan för och företräder en myndighet som är delaktig i rättegången.

I fråga om återopande av vittnen tillämpas också vad som föreskrivs i 17 kap. 31 och 32 § i rättegångsbalken.

67 §

Hörande av någon personligen

Även en person som enligt 66 § inte får höras som vittne får personligen höras vid en muntlig förhandling, om det behövs för utredningen av ärendet.

Den som inte får höras som vittne därför att hans eller hennes ställning är jämförlig med en parts får av domstolen kallas att höras vid vite.

68 §

Hörande av omyndiga

En omyndig får höras vid en muntlig förhandling, om den omyndige ger sitt samtycke till det. Den som är yngre än 12 år får dock höras i någon annan fråga än i egen sak endast om detta är nödvändigt för ärendets avgörande och det bedöms att hörandet inte medför betydande skada för honom eller henne. Vid prövningen av om en omyndig ska höras personligen ska kraven på en rättvis rättegång beaktas. I samband med hörandet får den omyndige inte delges sådan information som allvarligt kan äventyra hans eller hennes hälsa eller utveckling. Om det behövs för att skydda den omyndige eller för att klarlägga den omyndiges självständiga åsikt, ska han eller hon höras personligen i närvaro av endast en eller flera av förvaltningsdomstolens ledamöter.

Om en omyndig på det sätt som föreskrivs i 1 mom. hörs utan att alla delaktiga i rättegången är närvarande, kan parterna och den myndighet som är delaktig ges tillfälle att föreslå vilka omständigheter den omyndige bör höras om. Dessutom ska de delaktiga ges tillfälle att ta del av det rättegångsmaterial som sammanställts eller upptagits vid hörandet och uttrycka sin åsikt om innehållet. Rätten att få uppgifter kan dock begränsas, om det är nödvändigt för att skydda den omyndige eller för att trygga något annat synnerligen viktigt

intresse som berör den omyndige och genomförandet av en rättvis rättegång inte äventyras av att uppgifterna inte lämnas ut.

För en omyndig som ska höras kan domstolen vid behov förordna en stödperson som ett personligt stöd för den omyndige vid den muntliga förhandlingen.

69 §

Ett vittnes tystnadsrätt

En parts nuvarande eller tidigare make eller nuvarande sambo, syskon, släkting i rätt upp- eller nedstigande led eller en person som har någon annan sådan motsvarande nära relation till parten som kan jämföras med ett parförhållande eller släktskap får vägra vittna.

Om en person som avses i 1 mom. samtycker till att vittna, får samtycket inte återkallas, om inte något annat följer av någon annan tystnadsplikt eller tystnadsrätt enligt denna lag.

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. får ett vittne vägra vittna om sådant som skulle röja

1) en företagshemlighet, om inte skäl som är synnerligen viktiga med beaktande av ärendets art, bevisningens betydelse för avgörandet av ärendet och följderna av att bevisningen inte lämnas samt övriga omständigheter kräver att han eller hon vittnar,

2) en upplysning som avses i 16 § i lagen om yttrandefrihet i masskommunikation (460/2003).

Ett vittne får vägra yppa en omständighet vars yppande skulle medföra risk för åtal för vittnet självt eller någon som står i ett sådant förhållande till vittnet som avses i 1 mom. eller skulle medverka till utredningen av vittnets skuld eller en i ett ovannämnt förhållande till vittnet stående persons skuld.

Ett sådant anonymt vittne som avses i 17 kap. 33 § i rättegångsbalken får vägra vittna till den del detta skulle kunna röja hans eller hennes identitet eller kontaktuppgifter.

En i 36 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) avsedd person för vilken det gjorts en spärrmarkering får vägra vittna till den del detta skulle kunna röja hans eller hennes kontaktuppgifter.

70 §

Ett vittnes skyldighet att vägra vittna

Ingen får vittna om innehållet i en förvaltningsdomstols beslutsöverläggning.

Varje annan person än ett sådant anonymt vittne som avses i 17 kap. 33 § i rättegångsbalken är skyldig att vägra vittna till den del detta skulle kunna röja det anonyma vittnets identitet eller kontaktuppgifter.

Varje annan person än en i 36 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster avsedd person för vilken det gjorts en spärrmarkering är skyldig att vägra vittna till den del detta skulle kunna röja denna persons kontaktuppgifter.

På skyldighet att vägra vittna tillämpas dessutom vad som föreskrivs i 17 kap. 10 §, 11 § 3 mom., 12 § 3–5 mom., 13 § 1 och 3 mom., 15 § 1 mom. och 16 § i rättegångsbalken.

En persons skyldighet enligt 17 kap. 11 § 3 mom., 12 § 3–5 mom., 13 § 1 och 3 mom. och 16 § i rättegångsbalken att vägra vittna kvarstår även om personen i fråga inte längre befinner sig i den ställning där han eller hon fick vetskap om omständigheten i fråga.

En person som har fått information som avses i 17 kap. 11 § 3 mom. eller 13 § 1 eller 3 mom. i rättegångsbalken när han eller hon varit anställd hos eller annars biträtt den som avses i bestämmelsen i fråga har motsvarande skyldighet att vägra vittna som de som avses i de nämnda bestämmelserna. Personen kan dock åläggas att vittna under de förutsättningar som anges i 17 kap. 15 § 1 mom. i rättegångsbalken.

71 §

Inverkan av tystnadsplikt enligt någon annan lag på hörande av ett vittne

Ett vittne får höras om en omständighet som omfattas av en i någon annan lag föreskriven tystnadsplikt endast om

- 1) hörandet är nödvändigt för utredningen av ärendet, eller
- 2) den i vars intresse tystnadsplikten har föreskrivits samtycker till att vittnet får vittna.

Förvaltningsdomstolen får dock inte höra vittnet om en omständighet som omfattas av vittnets i 1 mom. avsedda tystnadsplikt, om det finns särskilt vägande skäl att avstå från hörande på grund av ett synnerligen viktigt allmänt intresse eller ett barns bästa eller något annat synnerligen viktigt enskilt intresse, och avståendet inte äventyrar genomförandet av en rättvis rättegång.

72 §

Skyldighet att uppge grunden för vägran att vittna

Om ett vittne vägrar vittna, ska han eller hon uppge grunden för sin vägran och visa sannolika skäl för den.

Om en person dock vägrar vittna på en grund som avses i 69 § 4–6 mom. eller 70 § 2 och 3 mom., ska vägran godtas, om inte personen klart har misstagit sig beträffande innehållet i rätten eller skyldigheten att vägra vittna eller vägran annars är klart ogrundad.

73 §

Hörande med hjälp av tekniska metoder för dataöverföring

Ett vittne eller någon annan person kan höras muntligt även genom videokonferens eller någon annan metod för dataöverföring.

De delaktiga i rättegången ska ges tillfälle att ställa frågor till den som blir hörd.

74 §

Protokoll över muntlig förhandling

Över en muntlig förhandling ska det upprättas ett protokoll där ärendet och de uppgifter som behövs för att specificera ärendet och de personer som varit närvarande antecknas. I protokollet antecknas också de yrkanden som framställts vid förhandlingen, de beslut som fattats där samt en redogörelse för förhandlingens förlopp.

75 §

Upptagningar

När någon hörs vid en muntlig förhandling i förvaltningsdomstolen ska domstolen dokumentera utsagan genom en ljudupptagning eller annan motsvarande upptagning.

Förvaltningsdomstolen ska dessutom dokumentera utsagan genom en upptagning när ett barn hörs enligt 86 § i barnskyddslagen (417/2007) på annat sätt än vid en muntlig förhandling.

Om det inte är möjligt att göra en upptagning av utsagan, ska tillräckligt noggranna uppgifter om vad som framförts i ärendet antecknas i protokollet. En protokollförd muntlig utsaga ska genast läsas upp och avgivarens uppfattning om huruvida utsagan har blivit riktigt protokollförd ska antecknas i protokollet.

En upptagning ska bevaras i minst sex månader från det att ärendet har avgjorts. Om ändring har sökts genom besvär, ska upptagningen emellertid bevaras tills ärendet har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut.

76 §

Ersättning för bevisningskostnader

Ett vittne har rätt till skälig ersättning för behövlige kostnader för resor och uppehålle samt för ekonomisk förlust.

Till ett vittne som kallats på förvaltningsdomstolens initiativ och till ett vittne som har åberopats av staten ska ersättning betalas av statens medel i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om bestridande av bevisningskostnader med statens medel (666/1972). Ett vittne som åberopats av en part som fått rättshjälp har rätt till ersättning av statens medel på det sätt som föreskrivs i rättshjälpslagen (257/2002).

Andra delaktiga i rättegången än de som avses i 2 mom. ska betala ersättning till de vittnen som de åberopat. Till ett vittne kan det dock betalas ersättning av statens medel, om vittnesmålet varit behövt för utredningen av ärendet.

Ett vittne som en enskild part har åberopat har rätt att i förskott få ersättning för kostnader för resor och uppehålle. På betalning av förskott tillämpas vad som föreskrivs i 17 kap. 65 § 3 och 4 mom. i rättegångsbalken.

77 §

Ersättning för övriga kostnader

En enskild part eller partens lagliga företrädare som vid vite ålagts att inställa sig i förvaltningsdomstolen har rätt till skälig ersättning av statens medel för behövlige kostnader för resor och uppehålle samt för ekonomisk förlust, om hans eller hennes närvaro har varit behövt för utredningen av ärendet.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas på ersättning för kostnader också när någon annan än en delaktig i rättegången, ett vittne eller en sakkunnig har kallats för att bli hörd vid vite eller har ålagts att lämna in en handling eller ett föremål till förvaltningsdomstolen.

Till en sakkunnig som har utsetts av förvaltningsdomstolen ska det av statens medel betalas ett skäligt arvode för arbete samt ersättning för behövlige kostnader. På arvode och ersättning som betalas till andra sakkunniga tillämpas vad som i 76 § 3 mom. föreskrivs om ersättning till vittnen.

En intressebevakare som avses i 28 § och en stödperson som avses i 68 § 3 mom. har rätt till skälig ersättning av statens medel för behövlige kostnader för resor och uppehålle samt för ekonomisk förlust.

Domstolen kan bestämma att en ersättning som avses i 1–4 mom. eller en del av den ska betalas i förskott.

På ersättning som betalas av statens medel tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i lagen om bestridande av bevisningskostnader med statens medel.

78 §

Övriga bestämmelser om hörande av vittnen och sakkunniga

I fråga om muntligt hörande av vittnen och sakkunniga tillämpas dessutom vad som föreskrivs i 17 kap. 43–46 och 50 § samt 51 § 1 och 2 mom. i rättegångsbalken.

Förvaltningsdomstolens beslutsfattande

79 §

Avgörande av ärenden

Förvaltningsdomstolen ska i sitt beslut avgöra alla de yrkanden som framförts i ett ärende. Förvaltningsdomstolen ska pröva alla omständigheter som kommit fram i ärendet och besluta vilka omständigheter avgörandet kan grundas på.

80 §

Förvaltningsdomstolens beslut

Ett sådant avgörande av en förvaltningsdomstol genom vilket handläggningen av ett ärende avslutas kallas beslut.

Andra avgöranden än sådana genom vilka handläggningen av ett ärende avslutas kallas handläggningsbeslut.

81 §

Avgöranden i besvärärenden

En förvaltningsdomstol kan bifalla eller avslå besvär eller helt eller delvis avvisa dem. I sitt beslut kan domstolen

- 1) vidmakthålla det överklagade beslutet,
- 2) upphäva det överklagade beslutet,
- 3) återförvisa ärendet för ny behandling,
- 4) ändra det överklagade beslutet, eller
- 5) överföra besvären till en behörig myndighet eller domstol.

Domstolen ska avvisa besvären, om

- 1) domstolen inte är behörig att pröva besvären,
  - 2) det inte är fråga om ett överklagbart beslut,
  - 3) överklagande genom besvär har förbjudits i lag,
  - 4) ändringssökanden inte har besvärsrätt,
  - 5) besvären inte har anförts inom föreskriven tid,
  - 6) det kvarstår brister i besvären, trots att ändringssökanden har getts tillfälle att komplettera dem, eller
  - 7) det finns något annat motsvarande skäl till att avvisa besvären.
- Ärendet avskrivs om besvären återtas eller om det finns andra motsvarande skäl till det.

82 §

Avgörande av andra förvaltningsprocessuella ärenden

När förvaltningsdomstolen handlägger ett i 4 kap. avsett annat förvaltningsprocessuellt ärende kan domstolen avslå eller bifalla ett yrkande eller avvisa det helt eller delvis.

När förvaltningsdomstolen bifaller en ansökan som avser ett förvaltningstvistemål kan domstolen

- 1) ålägga någon att göra en betalning som grundar sig på ett offentligrättsligt rättsförhållande eller ett förvaltningsavtal eller att vidta någon annan åtgärd som grundar sig på ett sådant rättsförhållande, eller
- 2) fastställa en förmån, en rättighet eller en skyldighet som grundar sig på ett offentligrättsligt rättsförhållande eller ett förvaltningsavtal.

Förvaltningsdomstolen ska avvisa ett yrkande som framställts i ett annat förvaltningsprocessuellt ärende, om

- 1) domstolen inte är behörig att pröva ärendet,
  - 2) yrkandet inte kan behandlas som ett förvaltningsprocessuellt ärende,
  - 3) ärendet kan eller har kunnat avgöras genom ett förvaltningsbeslut eller ett beslut med anledning av grundbesvär,
  - 4) ärendet har inletts av någon som saknar rätt till det,
  - 5) yrkandet inte har framställts inom den föreskrivna tidsfristen, eller
  - 6) det finns något annat motsvarande skäl till att inte pröva yrkandet.
- Ärendet avskrivs om yrkandet återtas eller om det finns andra motsvarande skäl till det.

83 §

Utnyttjandeförbud

Förvaltningsdomstolen får inte utnyttja utredning som inhämtats i strid med en lagstadgad tystnadsrätt eller tystnadsplikt eller på något annat lagstridigt sätt, om utnyttjandet äventyrar genomförandet av en rättvis rättegång när hänsyn tas till ärendets art, hur allvarlig den rättskränkning är som hänför sig till sättet att inhämta utredningen, hur sättet att inhämta utredningen påverkar dess tillförlitlighet, utredningens betydelse för avgörandet av ärendet och övriga omständigheter.

84 §

Dröjsmål vid handläggningen av en administrativ ekonomisk påföljd av straffkaraktär

Om handläggningen av ett ärende som gäller bestämmande av en administrativ ekonomisk påföljd av straffkaraktär har fördröjts så att en parts rätt till rättegång inom skälig tid har kränkts, kan förvaltningsdomstolen beakta dröjsmålet i sitt avgörande.

För att gottgöra dröjsmålet kan domstolen minska påföljdens belopp, lindra påföljden eller undanröja den helt och hållet.

85 §

Omröstning

Om förvaltningsdomstolens ledamöter inte är eniga om ett avgörande ska en omröstning genomföras. Ledamöterna röstar om avgörandet i ordningsföljd enligt tjänsteår, så att den yngsta ledamoten anger sin ståndpunkt först och ordföranden för sammanträdet sist. Andra än lagfarna ledamöter anger sin ståndpunkt före de lagfarna ledamöterna. Om ärendet föredras av en ledamot, ska denne dock ange sin ståndpunkt först.

Vid omröstningen vinner den ståndpunkt som majoriteten av ledamöterna har omfattat. Vid lika röstetal vinner den ståndpunkt som ordföranden har omfattat. I ett ärende som gäller en administrativ påföljd av straffkaraktär eller utdömande av vite samt vid beslut om hämtning av ett vittne till domstolen eller vid utdömande av rättegångsbot vinner dock vid lika röstetal den ståndpunkt som är lindrigare för den mot vilken påföljden riktar sig.

På omröstning tillämpas i övrigt vad som i rättegångsbalken föreskrivs om omröstning.

86 §

Innehållet i beslut

Ett beslut ska innehålla

- 1) uppgift om domstolens namn och beslutsdatum,
- 2) uppgift om de delaktiga i rättegången och det överklagade beslutet,
- 3) en redogörelse för ärendets tidigare handläggningsfaser, till den del det behövs,

- 4) en redogörelse för de delaktigas yrkanden och, till den del det behövs, grunderna för yrkandena,
  - 5) en redogörelse för den utredning som inkommit i ärendet, till den del det behövs,
  - 6) avgörandet och beslutsskäl,
  - 7) namnet på dem som fattat beslutet,
  - 8) uppgift om att omröstning har genomförts, varvid röstningsanförandena ska fogas till beslutet,
  - 9) uppgift om att föredraganden har anmält avvikande mening, varvid den avvikande meningen ska fogas till beslutet, samt
  - 10) uppgift om domstolsavgiften.
- Om ett beslut av en förvaltningsdomstol inte får överklagas genom besvär, ska det i beslutet uppges vilken bestämmelse besvärsförbudet grundar sig på.

87 §

Beslutsskäl

Förvaltningsdomstolen ska ange skälen för sitt beslut. Av skälen ska framgå vilka bestämmelser som tillämpats, vilka omständigheter och utredningar som inverkat på avgörandet och vilka rättsliga slutsatser som ligger till grund för avgörandet.

I fråga om handläggningsbeslut kan enbart de tillämpade bestämmelserna anges som beslutsskäl, om inte ärendet på grund av sin natur kräver att skälen anges på något annat sätt.

88 §

Besvärсанvisning

Till ett beslut av en förvaltningsdomstol ska det fogas en besvärсанvisning, om beslutet får överklagas genom besvär.

I besvärсанvisningen ska följande anges:

- 1) besvärstiden och hur den räknas,
- 2) den domstol hos vilken besvär får anföras över beslutet,
- 3) den domstol eller myndighet till vilken besvärerna ska lämnas, samt behövlig kontaktinformation, och
- 4) uppgift om ändringssökandens skyldighet att uppge sin kontaktinformation samt ändringar i den.

Besvärсанvisningen ska innehålla en redogörelse för de bestämmelser som gäller innehållet i besvärerna, bilagorna till besvärerna, inlämnande av besvärerna och de avgifter som tas ut för handläggningen av dem.

Om besvärstillstånd behövs, ska de grunder på vilka besvärstillstånd kan beviljas anges i besvärсанvisningen.

89 §

Korrigerings av besvärсанvisning

Om ingen besvärсанvisning har getts eller det i förvaltningsdomstolens beslut felaktigt har uppgetts att beslutet inte får överklagas genom besvär eller att det för överklagande krävs besvärstillstånd, ska domstolen ge en lagenlig besvärсанvisning. Besvärstiden räknas då från delfäendet av besvärсанvisningen.

Om en besvärсанvisning är felaktig på något annat sätt än vad som avses i 1 mom., ska domstolen ge en ny besvärсанvisning om en sådan begärs inom den föreskrivna besvärstiden eller den besvärstid som anges i besvärсанvisningen. Besvärstiden räknas då från delfäendet av den nya besvärсанvisningen.

808/2019

9 kap.

Delgivning

90 §

Vanlig delgivning och bevislig delgivning

Ett beslut eller en annan handling av en förvaltningsdomstol delges per brev eller med ett elektroniskt meddelande genom användning av den processadress som delgivningens mottagare meddelat domstolen för detta ändamål (*vanlig delgivning*).

En delgivning ska dock verkställas bevisligen, om den gäller ett förpliktande beslut och tiden för sökande av ändring eller någon annan tidsfrist som påverkar mottagarens rätt börjar löpa från delfäendet av beslutet. Bevislig delgivning kan också användas om det av någon annan anledning behövs för att trygga en parts rättigheter. Delgivningen ska också vara bevislig om den gäller verkställande av ett beslut eller gäller något annat interimistiskt förordnande.

Ett sådant beslut som avses i 2 mom. kan delges en part också så att beslutet genom vanlig delgivning sänds till partens advokat, partens offentliga rättsbiträde eller det i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd avsedda rättegångsbiträde med tillstånd som parten anlitat.

Delgivning verkställs bevisligen

- 1) genom att en handling sänds per brev till mottagaren tillsammans med ett mottagningsbevis som mottagaren ska returnera till domstolen inom utsatt tid,
- 2) genom att en handling översänds i ett brev som lämnas till mottagaren mot ett mottagningsbevis,
- 3) genom att en handling överlämnas till mottagaren personligen,
- 4) genom bevislig elektronisk delgivning,
- 5) genom stämmingsdelgivning eller mellanhandsdelgivning.

91 §

Muntlig delgivning

Under den tid rättegången pågår kan handlingar delges muntligen genom att handlingens innehåll återges för parten. Beslut genom vilka handläggningen av ärendet avslutas eller sådana handläggningsbeslut som får överklagas genom besvär får dock inte delges muntligt.

Muntlig delgivning får användas endast i fråga om en handling vars innehåll och betydelse parten utan tvivel kan förstå, med beaktande av handlingens art och omfattning.

En handling som har delgetts muntligen ska även separat överlämnas till parten i skriftlig form.

92 §

Delgivning till utlandet

Delgivning till utlandet verkställs i enlighet med denna lag eller i enlighet med lagstiftningen i den främmande staten, om inte något annat följer av internationella avtal och förpliktelser som är bindande för Finland.

Om en delgivning som är avsedd för utlandet inte kan verkställas, ska handlingen delges genom offentlig delgivning i Finland.

93 §

Tidpunkten för delfäendet

Mottagaren anses ha fått del av en handling som sänts per brev som vanlig delgivning den sjunde dagen efter det att handlingen sändes, om inte mottagaren visar att delfäendet skett vid en senare tidpunkt. En handling anses dock ha kommit till en myndighets kännedom på ankomstdagen.

När ett bevisligt delgivningssätt används anses mottagaren ha fått del av handlingen den dag handlingen har tagits emot. Vid användning av mottagningsbevis anses handlingen ha blivit mottagen den dag som anges på mottagningsbeviset. Vid mellanhandsdelgivning anses mottagaren dock ha fått del av handlingen den tredje dagen efter den dag som anges på delgivningsbeviset för mellanhandsdelgivningen.

Vid muntlig delgivning anses mottagaren ha fått del av handlingen när handlingens innehåll har återgivits för mottagaren.

Bestämmelser om tidpunkten för delfäendet vid elektronisk delgivning finns i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet. Bestämmelser om tidpunkten för delfäendet vid offentlig delgivning finns i förvaltningslagen. I fråga om tidpunkten för delfäende av beslut som meddelas i anslagsförfarande gäller vad som föreskrivs särskilt.

94 §

Övriga bestämmelser som tillämpas på delgivning

På delgivning tillämpas i övrigt vad som i förvaltningslagen föreskrivs om delgivning.

10 kap.

Rättegångskostnader

95 §

Skyldighet att ersätta rättegångskostnader

En delaktig i rättegången är skyldig att helt eller delvis ersätta en annan delaktigs rättegångskostnader, om det särskilt med beaktande av avgörandet i ärendet är oskäligt att denne själv ska stå för sina rättegångskostnader.

När ersättningsskyldighetens skälighet bedöms kan hänsyn dessutom tas till ärendets rättsliga oklarhet, de delaktigas egna åtgärder och ärendets betydelse för parten.

En enskild part får med avvikelse från 1 och 2 mom. åläggas att ersätta en myndighets rättegångskostnader endast om den enskilda parten har framställt ett uppenbart ogrundat yrkande.

96 §

Särskild ersättningsskyldighet

Oavsett hur rättegångskostnaderna i övrigt ska ersättas, kan en delaktig i rättegången åläggas att ersätta andra delaktiga för sådana kostnader som orsakats av att den delaktige uppsåtligen eller av oaktsamhet har fördröjt rättegången på ett sätt som är uppenbart onödigt.

Som onödig fördröjning kan betraktas

1) att ny utredning läggs fram eller nya yrkanden framställs senare än vad som varit möjligt, om det inte finns vägande skäl till det,

2) att en sådan invändning framställs som enligt den delaktiges vetskap är ogrundad,

3) uteblivande utan laga hinder från en muntlig förhandling eller något annat rättegångstillfälle,

4) annat motsvarande förfarande i samband med rättegången.

Den delaktiges företrädare, ombud eller biträde kan åläggas att solidariskt med den delaktige ersätta de kostnader som avses i 1 mom., om fördröjningen har orsakats genom uppsåt eller oaktsamhet från hans eller hennes sida.

97 §

Ersättningsgilla rättegångskostnader

Ersättningsgilla rättegångskostnader är

1) kostnader för utarbetande av rättegångsskrivelser och inhämtande av sådan utredning som behövs för att ärendet ska kunna avgöras samt andra kostnader som orsakas av rättegångens förberedande,

2) kostnader för deltagande i en muntlig förhandling eller något annat rättegångstillfälle,

3) ersättningar till vittnen och sakkunniga,

4) arvode och ersättning till ombud eller biträde,

5) övriga kostnader som direkt hör samman med rättegången.

Ersättning kan betalas också till en delaktig i rättegången för det arbete som rättegången förorsakat och för förlust som direkt ansluter sig till rättegången.

98 §

Yrkanden om ersättning

Ersättning för rättegångskostnader ska yrkas innan förvaltningsdomstolen fattar beslut i huvudsaken. I yrkandet ska rättegångskostnadernas belopp och grunderna för beloppet specificeras.

Förvaltningsdomstolen meddelar ett avgörande om rättegångskostnaderna i samband med huvudsaken. Innan ersättningsskyldighet bestäms ska den som åläggs ersättningsskyldighet ges tillfälle att bli hörd.

Om ett ärende återförvisas till en myndighet, ska den domstol som återförvisar ärendet avgöra frågan om de kostnader som uppstått dithills. Om ett ärende återförvisas till en domstol, ska den domstol till vilken ärendet återförvisas avgöra yrkanden som avser kostnader.

99 §

Fördelning av ersättningsskyldigheten

Om fler än en av de delaktiga i rättegången ansvarar för samma rättegångskostnader, svarar de solidariskt för ersättning av dem.

En delaktig i rättegången ska dock ensam ersätta de kostnader som hänför sig till en sådan del av ärendet som endast berör den delaktige samt de kostnader som den delaktige har orsakat genom att onödigtvis fördröja rättegången.

Finns det flera ersättningsskyldiga ska förvaltningsdomstolen bestämma hur kostnaderna ska fördelas mellan dem, eller om någon av dem ska ersätta alla kostnader.

100 §

Dröjsmålsränta

Om det har yrkats på dröjsmålsränta på ersättningen för rättegångskostnaderna, ska det bestämmas att en årlig dröjsmålsränta ska betalas enligt den räntesats som avses i 4 §

1 mom. i rättelagen (633/1982) från det en månad förflutit från den dag då beslutet funnits tillgängligt för de delaktiga i rättegången.

101 §

Rättegångskostnader vid partssuccession

Vid partssuccession ansvarar den ursprungliga parten och den nya parten solidariskt för de rättegångskostnader som har uppkommit före successionen. För kostnader som uppkommit efter det svarar den nya parten ensam.

11 kap.

Rättelse och komplettering av beslut

102 §

Rättelse av beslut

Förvaltningsdomstolen ska rätta ett skriv- eller räknefel eller annat därmed jämförbart uppenbart fel i sitt beslut. Ett fel får dock inte rättas om rättelsen leder till ett resultat som är oskäligt för en part.

103 §

Komplettering av beslut

Förvaltningsdomstolen kan komplettera sitt beslut inom besvärstiden, dock senast inom 30 dagar från delfäendet av beslutet, om beslutet inte innehåller ett avgörande i fråga om alla de byrkanden som framställts i ärendet. Ett beslut får dock inte kompletteras om det leder till ett resultat som är oskäligt för en part.

104 §

Förfarandet vid rättelse eller komplettering av beslut

Förvaltningsdomstolen ska besluta om rättelse eller komplettering av ett beslut i den sammansättning den hade när beslutet meddelades. Om någon av domstolens ledamöter har fått förhinder, ska beslutet om komplettering fattas i en sådan sammansättning som hade varit behörig att handlägga ärendet. Beslut om rättelse av ett beslut får dock också fattas av ordföranden för det sammanträde vid vilket ärendet behandlades eller av någon annan lagfaren ledamot vid domstolen. Ordföranden för sammanträdet eller en annan lagfaren ledamot vid domstolen får också fatta beslut om att inte komplettera ett beslut.

Innan ett beslut kompletteras ska de delaktiga i rättegången som kompletteringen avser höras. En anteckning om rättelse eller komplettering ska göras i beslutets liggarexemplar.

Om besvär har anförts över ett beslut som rättas eller kompletteras, ska förvaltningsdomstolen underrätta den domstol som handlägger besvären om att ärendet tagits upp till behandling och sända det beslut som fattats i ärendet till denna domstol.

När domstolen behandlar rättelse eller komplettering av ett beslut kan den förbjuda att beslutet verkställs eller bestämma att verkställigheten ska avbrytas.

105 §

Meddelande av ett beslut om rättelse eller komplettering samt anförande av besvär över beslutet

Ett rättat eller kompletterat beslut ska utan avgift ges till de delaktiga i rättegången.

Besvär över att ett beslut rättats eller kompletterats får anföras på samma sätt som besvär i huvudsaken. Tiden för anförande av besvär över ett rättat eller kompletterat beslut börjar löpa från delfäendet av beslutet i fråga. Ett beslut genom vilket förvaltningsdomstolen har avslagit ett yrkande om rättelse eller komplettering får dock inte överklagas genom besvär.

12 kap.

Besvär över beslut av förvaltningsdomstolar

106 §

Överklagbara beslut av förvaltningsdomstolar

Besvär får anföras över beslut genom vilket en förvaltningsdomstol har avgjort eller avvisat ett ärende.

107 §

Anförande av besvär över beslut av förvaltningsdomstolar

Ett beslut som en regional förvaltningsdomstol har fattat i ett förvaltningsprocessuellt ärende får överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. I fråga om anförande av besvär över andra förvaltningsdomstolars beslut gäller vad som föreskrivs särskilt.

I fråga om sökande av ändring i ett sådant avgörande av en förvaltningsdomstol som gäller ett yrkande som har samband med huvudsaken tillämpas vad som föreskrivs om sökande av ändring i huvudsaken.

108 §

Besvär över handläggningsbeslut

Ändring i förvaltningsdomstolens handläggningsbeslut får sökas i samband med huvudsaken.

Separata besvär får dock anföras över ett sådant handläggningsbeslut genom vilket förvaltningsdomstolen

- 1) beslutat om ett vittnes eller någon annan persons rätt till ersättning eller ersättningskyldighet,
- 2) förbjudit ett ombud eller biträde att uppträda vid rättegång,
- 3) dömt ut ett vite för underlåtenhet att följa en förpliktelse avsedd att säkerställa en rättegång eller ett vite förenat med ett interimistiskt förordnande,
- 4) dömt ut en rättegångsbot för störande av handläggningen eller annat liknande agerande.

109 §

Rätt att anföra besvär över beslut av förvaltningsdomstolar

Besvär över ett beslut av en förvaltningsdomstol får anföras av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet samt av den som har besvärsrätt enligt särskilda bestämmelser i lag.

Den myndighet som har fattat det ursprungliga förvaltningsbeslutet har rätt att anföra besvär över ett sådant beslut av förvaltningsdomstolen genom vilket domstolen har upphävt myndighetens beslut eller ändrat det.

En myndighet får även anföra besvär över ett beslut om överklagandet är behövligt med anledning av det allmänna intresse som myndigheten ska bevaka.

110 §

Ansökan om besvärstillstånd

Om det i ett ärende behövs besvärstillstånd, ska ändringssökanden i sin ansökan om besvärstillstånd ange den i 111 § avsedda grund på vilken besvärstillstånd begärs samt de skäl på vilka ändringssökanden anser att den ovan avsedda grunden för meddelande av besvärstillstånd föreligger.

111 §

Grunder för beviljande av besvärstillstånd

Besvärstillstånd ska beviljas, om

- 1) det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller för en enhetlig rättspraxis är viktigt att ärendet avgörs av högsta förvaltningsdomstolen,
- 2) det finns särskilda skäl för högsta förvaltningsdomstolen att avgöra ärendet på grund av att det i ärendet skett ett uppenbart fel, eller
- 3) det finns något annat vägande skäl för att bevilja besvärstillstånd.

Högsta förvaltningsdomstolen kan också bevilja besvärstillstånd i fråga om endast en del av förvaltningsdomstolens överklagade beslut.

112 §

Beslutsskäl i vissa fall

Trots bestämmelserna i 87 § får den domstol som har avgjort besvär över ett beslut av en förvaltningsdomstol ersätta beslutsskäl genom att till sitt beslut foga skäl för den lägre domstolens beslut och hänvisa till dem.

I fråga om beslut som gäller besvärstillstånd kan skäl anges så att enbart de tillämpade bestämmelserna uppges, om inte ärendet på grund av sin natur kräver att skäl anges på något annat sätt.

13 kap.

Extraordinärt ändringssökande

113 §

Extraordinära rättsmedel

De extraordinära rättsmedlen är återställande av försutten tid och återbrytande av lagakraftvunnet beslut.

114 §

Återställande av försutten tid

Högsta förvaltningsdomstolen kan återställa en försutten tid, om någon på grund av ett i 53 § avsett laga hinder eller av något annat synnerligen vägande skäl inte inom utsatt tid har kunnat

- 1) begära omprövning eller söka ändring i ett beslut, eller
- 2) vidta någon annan åtgärd i förvaltningsförfarande eller i en rättegång i ett förvaltningsärende.

115 §

Ansökan om återställande av försutten tid

Ansökan om återställande av försutten tid ska göras hos högsta förvaltningsdomstolen. Ansökan ska innehålla uppgift om vilken tidsfrist ansökan gäller samt utredning om den grund på vilken återställande söks. De handlingar på vilka ansökan grundas ska fogas till ansökan.

Ansökan ska göras inom 30 dagar från det att det laga hindret upphörde. Om ansökan grundar sig på något annat synnerligen vägande skäl, ska ansökan om en ny tidsfrist göras inom ett år från utgången av den ursprungliga tidsfristen. Av särskilt vägande skäl kan en försutten tid återställas på en ansökan som gjorts senare.

116 §

Återställd tidsfrist

Den återställda tidsfristen börjar löpa från delfäendet av beslutet om återställning.

117 §

Återbrytande av lagakraftvunnet beslut

Högsta förvaltningsdomstolen kan återbryta ett lagakraftvunnet förvaltningsbeslut eller ett lagakraftvunnet beslut av en förvaltningsdomstol, om

1) en part inte har getts rätt att bli hörd eller det har inträffat något annat fel i förfarandet vid handläggningen av ärendet,

2) beslutet grundar sig på sådan uppenbart oriktig tillämpning av lag eller ett sådant misstag som väsentligt har kunnat inverka på beslutet,

3) det i ärendet har tillkommit sådan ny utredning som väsentligt hade kunnat inverka på ärendet och det inte beror på sökanden att utredningen inte i tiden lades fram,

4) beslutet är så oklart eller bristfälligt att det inte framgår hur ärendet har avgjorts.

Ett beslut får återbrytas endast om beslutet kränker en enskilds rätt eller om ett allmänt intresse kräver att beslutet återbryts.

118 §

Ansökan om återbrytande

Ansökan om återbrytande av ett beslut ska göras hos högsta förvaltningsdomstolen. Ansökan ska innehålla yrkandet och dess grunder. Det beslut ansökan gäller och de handlingar på vilka ansökan grundas ska fogas till ansökan.

En ansökan om återbrytande av ett beslut får göras av en part, av den myndighet som haft rätt att anföra besvär över beslutet samt av justitiekanslern i statsrådet och av riksdagens justitieombudsman. Dessutom får en myndighet eller en förvaltningsdomstol ansöka om återbrytande av sitt eget beslut.

Återbrytande av ett beslut får dock inte sökas, om grundbesvär på samma grund kan anföras över beslutet.

En delaktig i rättegången får i samma ärende söka återbrytande av ett beslut endast en gång, om det inte av ett särskilt vägande skäl är nödvändigt att ärendet prövas på nytt.

I ett ärende som gäller återbrytande av ett beslut ska en sådan sökande som inte är en myndighet eller en förvaltningsdomstol anlita en advokat, ett offentligt rättsbiträde eller ett i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd avsett rättegångsbiträde med tillstånd.

119 §

Tidsfristen i ärenden som gäller återbrytande

Ansökan om återbrytande av ett beslut ska göras inom fem år från det att beslutet vann laga kraft. Om ansökan om återbrytande grundar sig på ett sådant fel vid hörandet som avses i 117 § 1 mom. 1 punkten, är tidsfristen dock sex månader från det att sökanden fick del av beslutet. Av särskilt vägande skäl får återbrytande av ett beslut sökas efter att tidsfristen löpt ut.

I samband med ett ärende som är anhängigt kan högsta förvaltningsdomstolen utan ansökan återbryta ett med ärendet sammanhängande beslut inom fem år från det att beslutet vann laga kraft. Av särskilt vägande skäl får domstolen återbryta beslutet efter det att tidsfristen löpt ut.

120 §

Beslut om återbrytande

Högsta förvaltningsdomstolen kan återbryta ett beslut helt eller delvis. Domstolen kan samtidigt återförvisa eller överföra ärendet till en behörig myndighet eller domstol för ny behandling eller fatta ett nytt beslut i ärendet.

Skälen för beslutet kan anges så att enbart de tillämpade bestämmelserna uppges, om inte ärendet på grund av sin natur kräver att skälen anges på något annat sätt.

121 §

Tillämpning av bestämmelserna om besvär

I fråga om extraordinärt ändringssökande tillämpas i övrigt vad som i denna lag föreskrivs om besvär.

14 kap.

Verkställigheten av beslut samt interimistiska förordnanden i domstol

122 §

Besluts verkställbarhet

Ett beslut får inte verkställas förrän det har vunnit laga kraft.

Besvär hos högsta förvaltningsdomstolen utgör dock inte ett hinder för verkställighet av beslutet i ett sådant ärende där det behövs besvärstillstånd. Verkställigheten får dock inte inledas, om besvären skulle bli meningslösa till följd av verkställigheten.

Ett beslut får verkställas trots att det inte har vunnit laga kraft också om

- 1) så föreskrivs i lag,
- 2) beslutet till sin natur är sådant att det ska verkställas omedelbart,
- 3) verkställigheten med hänsyn till ett allmänt intresse inte kan skjutas upp.

När separata besvär anförs över ett sådant handläggningsbeslut som fattats av en förvaltningsdomstol, utgör besvären inget hinder för verkställighet av beslutet, om inte den förvaltningsdomstol som fattat beslutet eller den förvaltningsdomstol som handlägger besvären bestämmer något annat.

808/2019

123 §

Förordnanden om verkställigheten av beslut samt andra interimistiska förordnanden av en förvaltningsdomstol

Under den tid ett besvärssärende är anhängigt kan förvaltningsdomstolen förbjuda att beslutet verkställs, förordna att verkställigheten ska avbrytas eller förordna om något annat som gäller verkställigheten av beslutet. Ett sådant förordnande som avser verkställigheten kan också gälla en del av beslutet.

Förvaltningsdomstolen kan också, när den handlägger ett annat förvaltningsprocessärende än ett besvärssärende, meddela ett interimistiskt förordnande som tryggar en parts rätt eller fördel.

Domstolen kan förena förordnandet med vite.

Ett yrkande om ett förordnande ska framställas hos den domstol som är behörig att handlägga huvudsaken. Yrkandet ska behandlas skyndsamt.

124 §

Förordnandets giltighetstid

När förvaltningsdomstolen meddelar ett förordnande som avses i 123 § ska den ange hur länge förordnandet ska vara i kraft.

Om besvär får anföras över ett beslut av en domstol, kan domstolen i beslutet bestämma att ett förordnande som avses i 123 § gäller tills beslutet har vunnit laga kraft eller den domstol som handlägger ärendet bestämmer något annat.

När en domstol upphäver ett beslut kan den samtidigt bestämma att det upphävda beslutet fortsättningsvis ska iakttas tills ärendet har avgjorts på nytt, tills domstolens beslut har vunnit laga kraft eller tills den domstol som handlägger ärendet bestämmer något annat.

15 kap.

Ikraftträdande

125 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

Genom denna lag upphävs förvaltningsprocesslagen (586/1996).

126 §

Övergångsbestämmelser

På sökande av ändring i sådana beslut av förvaltningsmyndigheter och förvaltningsdomstolar som fattats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. På extraordinärt ändringssökande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet dock endast om det extraordinära ändringssökandet i fråga inlets före ikraftträdandet av denna lag.

Handläggningen av ett ärende som vid ikraftträdandet av denna lag är anhängigt i en förvaltningsdomstol eller hos någon annan besvärsmyndighet slutförs i den förvaltningsdomstolen eller besvärsmyndigheten med tillämpning av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

808/2019

Trots bestämmelserna i 1 och 2 mom. ska denna lag tillämpas på besvärshänvisningar och delgivningar i ärenden som är anhängiga i förvaltningsdomstolar vid ikraftträdandet av denna lag.

127 §

Tidigare hänvisningsbestämmelser

Om det i någon annan lag eller i en förordning finns en hänvisning till förvaltningsprocesslagen eller till lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/1950), ska hänvisningen efter ikraftträdandet av denna lag avse denna lag.

Helsingfors den 5 juli 2019

Republikens President

Sauli Niinistö

Justitieminister Anna-Maja Henriksson